בס"ד

"הדף היומי לתולדותינו"

יום ג', ט"ז באלול תשס"ה (20 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

נדירים המאמרים שכל-כך נוגעים במהות העם היהודי הקם לתחייה בארצו כמו זה של היום. משפחת הקוראים יסלח לי בזה, חודש הרחמים והסליחות, על כך שהחלטתי לדחות למועד מאוחר יותר הנושׂא המקורי של הדף להיום, הוא **חוק המוסד העליון ללשון העברית**, שנתקבל בכנסת היום, ט"ז באלול, בשנת תשי"ג (27 באוגוסט 1953). במקומו יבוא מאמר המתפרשׂ על שלושת הימים הקרובים, הנושׂא את הכותרת: **חוק חינוך ממלכתי** - חוק זה אושר בכנסת באותו חודש, אלא כשבועיים לפני-כן, ב**ראש חודש אלול** (12 באוגוסט 1953).הוא נועד לבטל את **שיטת הזרמים** בחינוך ולעבור לחינוך ממלכתי. החוק נחקק בעקבות דיון סוער שנערך ב- 13 בפברואר במליאת הכנסת, ובסופו "ציוותה" הכנסת על הממשלה להכין הצעת חוק לביטול הזרמים המפלגתיים ולהנהגת **חינוך ממלכתי** בעל שתי מגמות, "אחת דתית ואחת אחרת".

מערכת החינוך לפני חקיקת החוק

עם הקמת מדינת ישראל נחקק חוק לימוד חובה, התש"ט-1949 המחייב כל ילד מגיל 5 ועד 13 ללמוד במוסד חינוכי מוכר. עד לחקיקת חוק חינוך ממלכתי, היה חייב כל אזרח ישראלי (פרט לעולים במחנות העולים) לבחור עבור ילדיו את הזרם האידאולוגי בו יתחנכו: **זרם העובדים**, **הזרם הכללי**, **זרם המזרחי** או ב**אחד מן הזרמים הקטנים שהשתייכו לאגודת ישראל**, או ל**אחד מן הזרמים שלא היו משוייכים פוליטית**. חוק זה עיצב למעשׂה את דמות בתי הספר בישראל כבתי ספר ממלכתיים-לאומיים ולא כבתי ספר פוליטים. בתחילה, הוחל החוק רק על בתי הספר היסודיים, ובהמשך הוא הורחב גם לבתי הספר התיכוניים.

הרקע ההיסטורי לחקיקת החוק

החוק שנחקק רק ב- 1953 היה בגדר משאלת לב שהועלתה הרבה קודם לכן. כבר ב- 1948 במסגרת דיוניה של הוועדה לתכנון החינוך שהקימה מפא"י בסוף 1947 הועלתה ההצעה לבטל את זרמי החינוך החילונים ולמעשׂה לאחד את זרם העובדים עם הזרם הכללי. לבסוף החליטה הוועדה להתעלם מן השאלה ולהשאיר את ההחלטה "לבירור חופשי בין גורמים ציבוריים שונים, בעיקר מורים ומחנכים". יחד עם זאת חלק מחברי הוועדה ראו "צורך דחוף בבירור שאלת הזרמים" וביקשו לקבל החלטה בעניין זה.
עם קום המדינה נמנע בתחילה הממסד מלהתעסק בשאלה זו, בשל כך גם **לא מונה שׂר חינוך** עד למרץ 1949. הנושׂא עלה שוב כחלק ממדיניות הממלכתיות של דוד בן גוריון, ראש הממשלה. בן גוריון טען שהמצב שהיה קיים בישוב היהודי בטרם הוקמה המדינה לא יכול להמשיך ולהתקיים גם אחריה. בטרם הוקמה המדינה עסקו המפלגות בכל תחומי החיים - הן הקימו ארגוני ספורט, כדוגמת הפועל של תנועת הפועלים, בית"ר של הרוויזיוניסטים וכן הלאה; ישובים, כדוגמת הקיבוצים והמושבים שהיו ועודם משוייכים אידאולוגית לתנועות שונות, בנקים, כדוגמת בנק הפועלים ומערכות חינוך שהנחילו לתלמידיהן את האידאיולוגיה של המפלגה לה הם השתייכו. המפלגתיות נבעה מכך ש**לישוב היהודי לא היה קשר ישיר לשלטונות המנדט הבריטי ומדינה יהודית**

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשׂמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', ט"ז באלול תשס"ה (20 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ריבונית לא היתה, על כן נטלו על עצמן המפלגות תפקידים שבדרך כלל, ברחבי העולם, שמורים לממסד. [בע"ה, ההמשך מחר...]